

CAMPANIA DE DEZINFORMARE A RUSIEI ÎN TIMPUL PANDEMIEI DE COVID-19

Lect.univ.dr. Adriana SAULIUC

Facultatea de Științele Comunicării și Relații Internaționale,
Universitatea „Titu Maiorescu”, București;
Senior Researcher, Centrul de Prevenire a Conflictelor
și Avertizare Timpurie (Early Warning), București

Perioada complicată pe care lumea o traversează acum, cauzată de declanșarea pandemiei de SARS CoV-2, a produs schimbări în comportamentul unor state, în timp ce altele și-au păstrat preferințele pentru vechile practici. Federația Rusă se numără printre cele care au identificat în evoluțiile recente de pe arena internațională oportunitatea de a exploata vulnerabilitățile cu care țintele sale se confruntă, scopul fiind obținerea unor avantaje strategice. Astfel, de la campania „From Russia, with Love” la cea de dezinformare, Uniunea Europeană se află în atenția Moscovei, care, prin acțiunile sale, încearcă să creeze instabilitate în interiorul UE și să discrediteze organizația prin acțiuni menite a o face să arate ca un proiect eșuat.

Cuvinte-cheie: Federația Rusă, Uniunea Europeană, dezinformare, fake news, război informațional.

INTRODUCERE

DEZINFORMAREA – PUTERNICA ARMĂ A RUSIEI

În general, *dezinformarea* se referă la încercări deliberate, deseori orchestrate, de a produce confuzie sau de a manipula oamenii prin furnizarea de informații incorecte. O astfel de activitate este foarte periculoasă, deoarece este utilizată, de obicei, de țări în situații cu mize semnificative, astfel că dezinformarea are la bază, în majoritatea cazurilor, acțiuni bine organizate și pentru care sunt alocate resurse însemnate. (UNESCO, 2018, p. 7). Astăzi, într-o lume profund tehnologizată, termeni precum *fake news* și *dezinformare* pot fi percepuți ca o chestiune de relativă noutate, iar în cazul primului, într-adevăr, putem spune că a apărut mai recent, fiind conștientizat odată cu adâncirea digitalizării și folosirea la scară largă a rețelelor sociale. Însă, dezinformarea reprezintă un instrument folosit cu mulți ani în urmă, fiind preferată în detrimentul unor acțiuni militare pentru avantajele importante pe care i le poate oferi actorului care o utilizează.

Și, dacă vorbim despre dezinformare, fie că facem referire la prezent sau la vremuri demult apuse, nu putem să excludem din discuție un anumit stat, din două considerente: apariția acestui tip de acțiune și utilizarea intensă a dezinformării în prezent, ambele situații având un numitor comun – Federația Rusă, în calitate de moștenitor *de jure* și *de facto* al URSS. Invocarea statului rus în această pledoarie nu poate fi evitată, în condițiile în care însăși apariția termenului este legată de URSS. Mai exact, acesta a început să fie folosit la începutul anilor '60, fiind utilizat pe scară largă în anii '80, și are la bază cuvântul rusec *Dezinformatsiya*. Potrivit unor surse din domeniul *intelligence*, termenul a fost inventat de Iosif Vissarionovich Stalin, după cel de al Doilea Război Mondial, în timp ce *Marea Enciclopedie Sovietică* din 1952 explică dezinformarea ca fiind „diseminarea (în presă, la radio etc.) a unor rapoarte false, menite să inducă în eroare opinia publică”. (Taylor, 2016).

Dezinformarea se referă la încercări deliberate, deseori orchestrate, de a produce confuzie sau de a manipula oamenii prin furnizarea de informații incorecte. O astfel de activitate este foarte periculoasă, deoarece este utilizată, de obicei, de țări în situații cu mize semnificative, astfel că dezinformarea are la bază, în majoritatea cazurilor, acțiuni bine organizate și pentru care sunt alocate resurse însemnate.

Pandemia cu care lumea se confruntă în prezent, cea mai provocatoare criză de după cel de-al Doilea Război Mondial, după cum a avertizat, anul trecut, Secretarul general al ONU, António Guterres, depășește tiparele unei crize medicale prin efectele pe care le produce în toate aspectele vieții oamenilor: politic, financiar, demografic, economic, social etc.

Dispariția URSS, în 1991, în calitate de subiect al dreptului internațional, nu a anulat însă și apetența Rusiei, moștenitorul Uniunii Sovietice, pentru acest tip de practici, mai ales că evoluțiile la nivel internațional de după încheierea Războiului Rece au revendicat mai degrabă politici care să asigure avantajele strategice vizate de state, fără a utiliza acțiuni de tip *hard power*.

Pentru Rusia, o astfel de situație a însemnat schimbarea acțiunilor care implicau utilizarea forței sau amenințarea cu utilizarea forței cu acțiuni „*mai subtile*”, însă nu mai puțin ofertante din punct de vedere al avantajelor aduse Moscovei. Așadar, prin recurgerea la dezinformare, acțiune cu rădăcini adânci în practicile sovieticilor, Moscova profită de nivelul tehnologiei și al digitalizării pentru a-și consolida poziția și a obține avantaje strategice majore fără a utiliza forța. Mai mult, evoluțiile din ultimii ani relevă faptul că, în lumea puternic digitalizată în care trăim, Moscova folosește dezinformarea ca pe o armă îndreptată împotriva unor inamici pe care Rusia nu îi poate domina prin acțiuni de tip *hard power*.

O PANDEMIE GLOBALĂ PERICULOASĂ – DEZINFORMAREA ÎN TIMPUL PANDEMIEI DE CORONA

Pandemia cu care lumea se confruntă în prezent, cea mai provocatoare criză de după cel de-al Doilea Război Mondial, după cum a avertizat, anul trecut, Secretarul general al ONU, António Guterres (Lederer, 2020), depășește tiparele unei crize medicale prin efectele pe care le produce în toate aspectele vieții oamenilor: politic, financiar, demografic, economic, social etc. Mai mult, dacă, pentru marea majoritate a țărilor, pandemia reprezintă un eveniment cât se poate de negativ, iar aici de referință sunt statele puternic afectate de noul coronavirus, precum SUA, Italia, Spania, India ș.a., pentru actori precum Rusia și China, pandemia reprezintă o ocazie de a obține sau, cel puțin, de a încerca să obțină avantaje strategice.

CAMPANIA „FROM RUSSIA, WITH LOVE”

Astfel, chiar dacă, inclusiv pentru Federația Rusă, pandemia a venit cu complicații majore, situația a fost percepută de Moscova ca fiind favorabilă pentru interesele Kremlinului de a-și crește profilul regional și internațional. Așa a debutat campania „*From Russia, with love*”, care, oficial, s-a vrut a fi percepută ca o inițiativă altruistă de a ajuta țări

aflate în situații limită din cauza pandemiei, dar care, ulterior, avea să dezvăluie scopurile mai puțin filantropice ale Rusiei. Campania a avut ca primă țintă Italia. La 22 martie 2020, la solicitarea lui Vladimir Putin, armata rusă a început să trimită, pe calea aerului, ajutor medical Italiei. *Sputnik* a postat pe *Twitter* câteva imagini cu următorul text: „*«From Russia, with love»*. *Cu aceste autocolante pe laterale, două avioane militare ale Rusiei, cu experți și echipamente, decolează de la aerodromul Chkalovsky și se îndreaptă spre Italia pentru a ajuta la combaterea pandemiei de coronavirus. Fotografii oferite de Ministerul Apărării*” (Euractiv, 2020). O manevră care, în contextul în care se afla Italia, i-a adus, inevitabil, Moscovei notorietatea de salvator al unei țări care, în ciuda apartenenței la UE, a cochetat cu ideea dezvoltării unor bune relații cu Kremlinul, idee pe care statul italian a pus-o în practică inclusiv în ultimii ani. Așadar, ajutorul livrat de ruși a fost primit în Italia cu mare entuziasm. Ministrul italian al Apărării, Lorenzo Guerini, a transmis în mod oficial mulțumiri omologului său rus, Serghei Șoigu. Apoi, persoane cu renume din Italia au adus un elogiu Moscovei pentru sprijinul oferit: faimosul cântăreț Pupo a postat pe contul său de Facebook un video în care interpretează un vestit cântec rusec, pe care l-a încheiat cu fraza: „*I love you, Russia. Thank you!*”, în timp ce un ziar din Rusia a menționat afirmația lui Al Bano, potrivit căruia Italia nu va uita sprijinul Rusiei (Luxmoore, 2020).

Dincolo însă de această situație și de campania de imagine atent orchestrată de Kremlin, acțiunile Moscovei pot fi încadrate în sfera unor manevre care transcend latura umanitară, fiind regăsite mai degrabă în dimensiunea politicii externe a Rusiei, la intersecția dintre interesele strategice și războiul informațional pe care Moscova îl menține activ în raport cu rivalii occidentali.

ACȚIUNI DE TIP „DIVIDE ET IMPERA” VIZEAZĂ ȚĂRILE EUROPENE

Pe lângă caracterul altruist al acțiunilor Moscovei, care, inevitabil, a fost perceput în sens pozitiv, dată fiind situația în care Italia, spre exemplu, se afla în primăvara anului 2020, există elemente clare, care incriminează Rusia pentru intențiile sale reale, ascunse în spatele sprijinului oferit unor țări. În cazul statului italian, acțiunile Moscovei au vizat două paliere: cel intern și cel extern. În primul caz, prin jucarea rolului de „*salvator*”, vorbim despre intenția Kremlinului de a cultiva

Dincolo de campania de imagine atent orchestrată de Kremlin, acțiunile Moscovei pot fi încadrate în sfera unor manevre care transcend latura umanitară, fiind regăsite mai degrabă în dimensiunea politicii externe a Rusiei, la intersecția dintre interesele strategice și războiul informațional pe care Moscova îl menține activ în raport cu rivalii occidentali.

Sprejiniul oferit de ruși Italiei are legătură cu încercarea Kremlinului de a atrage o simpatie cât mai mare din partea poporului italian, dar și a clasei politice, care consideră oportună menținerea unor relații bune cu Rusia, aici fiind vizat, în special, Partidul Lega, în perspectiva unor bune rezultate obținute la următoarele alegeri din Italia.

bune relații cu statul italian atât din perspectiva clasei politice, cât și a populației, în ambele cazuri cu câștiguri strategice pentru Rusia. Astfel, într-o interpretare pragmatică, sprijinul oferit de Rusia nu este unul pur altruist, ci, mai degrabă, o acțiune menită a obține o relaxare din partea UE a măsurilor luate împotriva politicii belicoase a Moscovei în regiune. Nici alegerea Italiei, care a avut neșansa de a se confrunța cu o perioadă nefastă la începutul pandemiei, nu este întâmplătoare, în condițiile în care regimul de la Roma a preferat, de-a lungul ultimilor ani, să aibă o legătură apropiată cu Moscova, în detrimentul poziției sale de membru al Uniunii Europene; de aici și vizarea statului italian, din această perspectivă.

De asemenea, sprijinul oferit de ruși Italiei are legătură cu încercarea Kremlinului de a atrage o simpatie cât mai mare din partea poporului italian, dar și a clasei politice, care consideră oportună menținerea unor relații bune cu Rusia, aici fiind vizat, în special, Partidul Lega, în perspectiva unor bune rezultate obținute la următoarele alegeri din Italia (Ellyatt, 2020).

În ceea ce privește dimensiunea externă vizată de Moscova, aici lucrurile sunt indisolubil legate de statutul Italiei de membră a UE, scopul Kremlinului fiind de a contribui la deteriorarea imaginii colosului european în favoarea propriilor interese strategice. Altfel spus, Rusia a marșat pe evidențierea eșecului Uniunii Europene de a identifica și a implementa un răspuns rapid la problemele majore cauzate de debutul pandemiei în cazul unor țări membre, Italia fiind una dintre acestea. Totodată, Moscova a mizat pe faptul că acest sprijin va contribui la îmbunătățirea imaginii Federației Ruse la nivel regional, în timp ce Vladimir Putin beneficia de o publicitate fără precedent atât la nivel european, cât și în plan intern.

Însă, dincolo de elementele de suprafață, mișcarea Rusiei este vădit îndreptată împotriva Uniunii Europene, scopul Moscovei fiind de a-i vulnerabiliza poziția și de a-i reduce atractivitatea atât în raport cu membrii săi, cât și în raport cu statele care și-au exprimat intenția de a deveni părți ale marii familii europene. În toate cazurile, sunt țări pe care Federația Rusă nu dorește să le piardă definitiv din sfera sa de influență, fie că vorbim despre cele situate în Europa de Est sau în Balcanii de Vest.

Așadar, elementele de context în care Kremlinul s-a oferit să ajute Italia, precum și analiza unei astfel de acțiuni într-un mod pragmatic

relevă faptul că sprijinul Moscovei este mai degrabă unul cu miză strategică, menit a-i oferi Kremlinului revenirea la masa marilor jucători prin redobândirea capacității de a-și extinde influența (Emmott, Osborne, 2020) la nivel regional, în detrimentul UE și, implicit, al NATO. Cel puțin în cazul populației statului italian, Kremlinul a obținut o victorie de etapă, deoarece capacitatea sa de a acționa rapid, într-un moment în care Uniunea Europeană s-a urnit cu dificultate, întârziind în a identifica și a implementa opțiuni de răspuns la pandemie, a favorizat creșterea scepticismului italienilor și nemulțumirea acestora privitor la greutatea cu care Bruxelles-ul și-a căutat resursele pentru a sprijini țările membre ale Uniunii (Togoh, 2020). Nu în ultimul rând, caracterul multifățetat al acțiunilor Rusiei în Italia a fost perceput ca având și o componentă pe dimensiunea de *intelligence*. Situația a fost contrazisă de Kremlin, însă, interpretată într-o astfel de cheie de cei care susțin că prezența forțelor ruse pe teritoriul unui stat membru al UE/NATO, chiar și în contextul transferului de echipamente și alte elemente medicale, adică în cazul unor misiuni nemilitare, reprezintă o oportunitate de a colecta informații despre structurile militare ale unui stat care face parte din Alianța Nord-Atlantică, în acest caz, Italia (Cristiani, 2020).

În aceeași cheie ar trebui lecturată și situația Serbiei, stat aflat în plin proces de negociere cu Bruxelles-ul, dar care, după ce a primit sprijin de la Beijing, în contextul pandemiei, a solicitat ajutor și de la Moscova. Astfel, dacă, în cazul Italiei, scopul ajutorului Moscovei a vizat creșterea nemulțumirii populației italiene și a euroscepticismului, în timp ce, în cazul clasei politice, Kremlinul a acționat în vederea obținerii de sprijin pentru relaxarea sancțiunilor adoptate de UE, pe dimensiunea relației cu Serbia, ajutorul oferit de Federația Rusă în contextul pandemiei are legătură cu interesul Kremlinului pentru consolidarea alianței cu Belgradul, precum și al inoculării ideii privind ineficiența Uniunii Europene, în contrast cu capacitatea Rusiei de a face față unor provocări majore precum pandemia de SARS CoV-2. Mai mult, dacă Beijingul a mers pe ideea de „*mask diplomacy*”, sprijinind Serbia pe dimensiunea nemilitară, Rusia a profitat de deschiderea Belgradului pentru asistența rusă, care a avut, de la început, un caracter militar, numeroși soldați ruși fiind integrați în operațiile desfășurate de Serbia pentru a combate pandemia (Goble, 2020).

Caracterul multifățetat al acțiunilor Rusiei în Italia a fost perceput ca având și o componentă pe dimensiunea de intelligence. Situația a fost contrazisă de Kremlin, însă, interpretată într-o astfel de cheie de cei care susțin că prezența forțelor ruse pe teritoriul unui stat membru al UE/NATO, chiar și în contextul transferului de echipamente și alte elemente medicale, adică în cazul unor misiuni nemilitare, reprezintă o oportunitate de a colecta informații despre structurile militare ale unui stat care face parte din Alianța Nord-Atlantică, în acest caz, Italia.

Pe lângă acțiuni de tip „Cal Troian”, care au asigurat accesul în interiorul țărilor aflate în atenția Rusiei, Kremlinul a recurs la manevre care implică dezinformarea, diseminarea de știri false cu scopul obținerii avantajelor strategice vizate, în special creșterea euroscepticismului și amplificarea nemulțumirii cetățenilor statelor membre privitor la modul în care Bruxelles-ul gestionează criza cauzată de pandemie.

PANDEMIA DE SARS COV-2 CREEAZĂ UN MEDIU FERTIL PENTRU ACȚIUNILE DE DEZINFORMARE RUSE. OPȚIUNILE UE DE CONTRACARARE

Date fiind complexitatea situației și sensibilitatea oamenilor în cazul anumitor subiecte în timp de pandemie, Moscova a înțeles că acțiunile pseudo-altruiste care au vizat anumite state occidentale pot fi dublate de măsuri menite a-i asigura atingerea scopurilor – slăbirea, inclusiv din interior, a Uniunii Europene, prin alimentarea euroscepticismului, în cazul populațiilor unor state membre, sau din exterior, prin reducerea atractivității UE, în cazul țărilor care vizează statutul de membru cu drepturi depline, în toate situațiile însă cu impact major atât asupra Uniunii Europene, cât și a NATO.

Astfel, pe lângă acțiuni de tip „Cal Troian”, care au asigurat accesul în interiorul țărilor aflate în atenția Rusiei, Kremlinul a recurs la manevre care implică dezinformarea, diseminarea de știri false cu scopul obținerii avantajelor strategice vizate, în special creșterea euroscepticismului și amplificarea nemulțumirii cetățenilor statelor membre privitor la modul în care Bruxelles-ul gestionează criza cauzată de pandemie. Iar dacă, în cazul sprijinului oferit de Kremlin anumitor state, poate fi identificată graba Moscovei de a acționa, cu scopul de a capitaliza rapid avantajele urmărite, aceeași caracteristică poate fi identificată și în cazul campaniei de dezinformare pe care Kremlinul a declanșat-o la începutul pandemiei, mizând pe faptul că efectele acesteia le vor amplifica pe cele ale acțiunilor Rusiei.

Într-adevăr, pe fondul evoluțiilor din primăvara anului 2020, pandemia a creat un teren fertil pentru acțiuni care implică dezinformarea, iar Moscova a profitat din plin de acest context complicat, una dintre principalele ținte ale statului rus fiind Uniunea Europeană.

Faptul că Federația Rusă s-a grăbit să profite de schimbările la nivel internațional cauzate de pandemie este relevat de informațiile apărute în presă în luna martie 2020, când Reuters a titrat că un raport al UE, datat 16 martie 2020 și elaborat de *European External Action Service (EEAS)*, vorbea despre media din Rusia, care a declanșat o adevărată campanie împotriva Occidentului pentru a agrava impactul pandemiei de SARS CoV-2, prin generarea de panică și semănarea de neîncredere în cei responsabili cu gestionarea crizei. Acuzațiile apărute în presa din Occident au fost negate de Kremlin, însă acestea au (re)deschis

o Cutie a Pandorei, în condițiile în care vin să completeze lista celor deja formulate de diferiți actori în ceea ce privește acțiunile Moscovei pe această dimensiune.

Potrivit Reuters, documentul UE vorbea despre faptul că virulenta campanie de dezinformare desfășurată de Moscova disemina *online* știri false în limbi europene, precum engleză, spaniolă, franceză, germană și italiană, ceea ce indica, fără nicio altă interpretare posibilă, care sunt țintele acțiunilor Kremlinului, precum și rapoarte contradictorii, confuze și rău intenționate, scopul fiind de a îngreuna situația Uniunii Europene în formularea unui răspuns coerent la pandemie. Astfel, potrivit EEAS (2020), „*scopul general al dezinformării Kremlinului este de a agrava criza de sănătate publică în țările occidentale ..., în conformitate cu strategia mai largă a Kremlinului, de a încerca subversionarea societăților europene*”.

Același document vorbește despre faptul că, începând cu 22 ianuarie 2020 și până la momentul elaborării documentului, UE a identificat aproximativ 80 de cazuri de dezinformare pe tema noului coronavirus, fiind menționate acțiuni rusești menite a amplifica acuzațiile formulate de Teheran privind faptul că SARS CoV-2 este o armă biologică realizată de Statele Unite (Emmott, Ibid.). Apoi, în iunie 2020, un alt exemplu a fost relevat, în contextul alegerilor mai puțin obișnuite formulate de Bruxelles referitoare la „*actorii străini și anumite țări terțe, în special Rusia și China, care s-au angajat în operațiuni direcționate și campanii de dezinformare în UE, în vecinătatea sa și la nivel global*”. (Deutsche Welle, iunie 2020). Bruxelles-ul a tras un semnal de alarmă privitor la valul masiv de înșelătorii în domeniul sănătății, afirmații false, escrocherii, discursuri de instigare la ură și teorii ale conspirației privind pandemia de SARS CoV-2 identificate în mediul *online*, la care se adaugă încercări coordonate ale unor actori din țări terțe, toate acțiuni care relevă, potrivit documentului emis de Uniunea Europeană, intenția de a utiliza și a disemina informații false sau eronate pentru a provoca daune (Ibid.) țintelor vizate.

Așadar, în ciuda faptului că astfel de acțiuni nu reprezintă o chestiune de noutate pentru UE și țările occidentale, situația creată de criza sanitară a amplificat totuși efectele lor, mai ales ca urmare a modului în care oamenii au înțeles să reacționeze în cazul pandemiei de coronavirus, majoritatea celor nemulțumiți de maniera în care guvernele statelor sau autoritățile de la Bruxelles au acționat fiind ținte

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Potrivit Reuters, documentul UE vorbea despre faptul că virulenta campanie de dezinformare desfășurată de Moscova disemina online știri false în limbi europene, precum engleză, spaniolă, franceză, germană și italiană, ceea ce indica, fără nicio altă interpretare posibilă, care sunt țintele acțiunilor Kremlinului, precum și rapoarte contradictorii, confuze și rău intenționate, scopul fiind de a îngreuna situația Uniunii Europene în formularea unui răspuns coerent la pandemie.

În iunie 2020, Josep Borrell, Înaltul Reprezentant al UE pentru afaceri externe și politica de securitate, a tras un semnal de alarmă asupra faptului că „dezinformarea în timp de coronavirus poate ucide”, astfel că „avem datoria de a ne proteja cetățenii, făcându-i conștienți de informațiile false și expunerea actorilor responsabili de implicarea în astfel de practici”.

ale campaniei de dezinformare inițiată de Kremlin. Însă, lipsa caracterului de noutate în cazul acestor acțiuni nu contribuie în mod pozitiv la identificarea celor mai bune soluții pentru problemele respective, atât ca urmare a diversității naturii așa-numiților agresori, care pot fi state, organizații, persoane, cât și a rețelelor pe care aceștia le-au creat pentru a-și atinge scopurile, modul de diseminare a informațiilor false și targetarea lor în funcție de specificul societăților pe care astfel de acțiuni le vizează. Mai mult, succesul unei campanii de dezinformare ține și de capacitatea legală a statelor vizate de a formula răspunsuri coerente la acest tip de amenințări, în condițiile în care, în multe dintre situații, acest lucru este îngreunat de legislație, birocrăție și chiar de imposibilitatea de a înțelege, de a identifica problema și dovezile impactului pe care aceasta o are asupra societății (Pamment, 2020).

Uniunea Europeană a înțeles însă că mecanismul din spatele acțiunilor de dezinformare, de diseminare a știrilor și a narativelor false nu poate fi combătut decât prin măsuri coerente și pragmatice, care să răspundă într-un mod cât mai eficient la una dintre cele mai problematice amenințări. Astfel, în iunie 2020, Josep Borrell, Înaltul Reprezentant al UE pentru afaceri externe și politica de securitate, a tras un semnal de alarmă asupra faptului că „dezinformarea în timp de coronavirus poate ucide”, astfel că „avem datoria de a ne proteja cetățenii, făcându-i conștienți de informațiile false și expunerea actorilor responsabili de implicarea în astfel de practici”. (Comisia Europeană, 2020). Oficialul european a punctat, de asemenea, un aspect extrem de important: „în lumea de astăzi, bazată pe tehnologie, unde războinicii mânuiesc mai degrabă tastaturile decât săbiile și operațiunile de influențare targetate și campaniile de dezinformare sunt o armă recunoscută a actorilor statali și nestatali, Uniunea Europeană își amplifică activitățile și capacitățile în această luptă”. (Ibid.).

Cu acest scop, în lunile care au trecut după debutul pandemiei, Comisia Europeană a intensificat presiunea asupra platformelor Twitter și Facebook, solicitând sprijin în stoparea fluxului de conținut înșelător privitor la pandemie, virus, vaccin și pretinsele remedii (Bodoni, 2020). Mai mult, în iunie 2020, la nivelul UE au fost deciziți pași concreți în lupta împotriva dezinformării, care să contribuie major la crearea

unei Uniuni mai puternice și reziliente, prin luarea unor măsuri în ceea ce privește cooperarea, transparența, distingerea între conținutul ilegal și conținutul prejudicios, dar care nu este ilegal, creșterea conștientizării de către cetățeni a problemelor pe această dimensiune și, implicit, a rezilienței societale, toate acestea contribuind la lupta Uniunii Europene împotriva dezinformării, care include utilizarea a două componente esențiale: *European Democracy Action Plan* și *Digital Services Act* (Comisia Europeană, *Ibid.*).

CONCLUZII

Umanitatea traversează una dintre cele mai grave crize de după cea de a doua conflagrație mondială, generată de pandemia de SARS CoV-2, o pandemie care, într-o lume puternic globalizată și interdependentă, are efecte majore dincolo de domeniul medical, afectând toate aspectele vieții oamenilor. Însă, dacă urmările pandemiei în domeniile economic, financiar, social, demografic etc. sunt de la sine înțelese, aspectul securitar relevă mutații cauzate de realitățile de pe teren. Mai exact, în contextul nivelului digitalizării la care omenirea a ajuns, accesul la tehnologie și căile de informare accesibile omului modern pot reprezenta instrumente utile pentru actorii internaționali care exploatează pandemia în scopul obținerii unor avantaje în domeniul strategic.

Federația Rusă este unul dintre cele mai elocvente exemple în acest caz, acțiunile sale din ultimele luni relevând interesul Kremlinului pentru exploatarea situației complicate cauzate de pandemie în favoarea sa și în defavoarea Uniunii Europene, ca principală țintă a campaniei de dezinformare inițiată de Moscova. Este o campanie ascunsă în spatele unor acțiuni de sprijin al țărilor europene care au întâmpinat dificultăți în gestionarea crizei sanitare și care are ca principal scop exploatarea vulnerabilităților UE, precum și amplificarea lor atât prin acțiuni realizate în interiorul Uniunii, cât și în exterior. Este, de asemenea, o întreprindere prin care Moscova încearcă să reducă din pierderile pe care le-a suferit după aventurile belicoase din Europa începând cu anul 2014, acțiuni care i-au adus limitări prin sancțiunile adoptate împotriva sa.

Pentru UE însă, activitățile înșelătoare ale Moscovei au reprezentat un semnal de alarmă care a (re)confirmat faptul că Federația Rusă este un actor cu o agendă diferită, precum și un imbold pentru luarea

Acțiunile Federației Ruse din ultimele luni relevă interesul Kremlinului pentru exploatarea situației complicate cauzate de pandemie în favoarea sa și în defavoarea Uniunii Europene, ca principală țintă a campaniei de dezinformare inițiată de Moscova. Este o campanie ascunsă în spatele unor acțiuni de sprijin al țărilor europene care au întâmpinat dificultăți în gestionarea crizei sanitare și care are ca principal scop exploatarea vulnerabilităților UE.

unor decizii și măsuri pragmatice, care să diminueze influența negativă a Federației Ruse în spațiul comunitar pe dimensiunea războiului informațional. Totodată, acțiunile Kremlinului reprezintă un argument în plus pentru Bruxelles în susținerea unor măsuri menite a crește atât reziliența în interiorul granițelor Uniunii Europene, cât și atractivitatea UE pentru statele din afara sa, dar, în special, pentru statele membre.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bodoni, S. (2020). *China, Russia are Spreading Virus Misinformation, EU Says*. Bloomberg, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-06-10/eu-points-finger-at-china-russia-for-covid-19-disinformation>, accesat la 21 septembrie 2020.
2. Cristiani, D. (2020). *Russian Motives Behind Helping Italy's Coronavirus Response: A Multifaceted Approach*. Eurasia Daily Monitor. Vol. 17, nr. 47, <https://jamestown.org/program/russian-motives-behind-helping-italys-coronavirus-response-a-multifaceted-approach/>, accesat la 12 septembrie 2020.
3. Ellyatt, H. (2020). *From Russia, with love? Why the Kremlin's coronavirus aid to the West is controversial*. CNBC, <https://www.cnbc.com/2020/04/07/why-the-kremlins-coronavirus-aid-to-the-west-is-controversial.html>, accesat la 12 septembrie 2020.
4. Emmott, R., Osborn, A. (2020). *Russian aid to Italy leaves EU exposed*, Reuters, <https://uk.reuters.com/article/uk-health-coronavirus-russia-eu-idUKKBN21D28N>, accesat la 4 septembrie 2020.
5. Emmott, R. (2020). *Russia deploying coronavirus disinformation to sow panic in West, EU document says*. Reuters, <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-disinformation-idUSKBN21518F>, accesat la 19 septembrie 2020.
6. Goble, P. (2020). *Moscow Using Pandemic to Shore Up Alliance with Serbia Against NATO and China*. Eurasia Daily Monitor. Vol. 17, nr. 50, <https://jamestown.org/program/moscow-using-pandemic-to-shore-up-alliance-with-serbia-against-nato-and-china/>, accesat la 2 septembrie 2020.
7. Lederer, E.M. (2020). *UN chief says COVIDV-19 is worst crisis since World War II*. ABC NEWS, <https://abcnews.go.com/US/wireStory/chief-covid-19-worst-crisis-world-war-ii-69905340>, accesat la 12 septembrie 2020.
8. Luxmoore, M. (2020). *Coronavirus Aid Coming 'From Russia With Love' - Or an Agenda?* Radio Free Europe, <https://www.rferl.org/a/coronavirus-aid-coming-from-russia-with-love-or-agenda-/30523737.html>, accesat la 12 septembrie 2020.
9. Makszimov, V. (2020). *Russian coronavirus disinformation may be for domestic audiences, expert says*, <https://www.euractiv.com/section/>

- coronavirus/news/russian-coronavirus-disinformation-may-be-for-domestic-audiences-expert-says/, accesat la 2 septembrie 2020.
10. Pamment, J. (2020). *The EU's Role in Fighting Disinformation: Taking Back the Initiative*. Carnegie, <https://carnegieendowment.org/2020/07/15/eu-s-role-in-fighting-disinformation-taking-back-initiative-pub-82286>, accesat la 21 septembrie 2020.
 11. Taylor, A. (2016). *Before 'fake news,' there was Soviet 'disinformation'*. *The Washington Post*, <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:SfPi4YMF2AJ:https://www.washingtonpost>, accesat la 12 septembrie 2020.
 12. Togoh, I. (2020). *From Russia, With Love? Putin's Medical Supplies Gift to Coronavirus-Hit Italy Raises Questions*. *Forbes*, <https://www.forbes.com/sites/isabeltogoh/2020/03/26/from-russia-with-love-putins-medical-supplies-gift-to-coronavirus-hit-italy-raises-questions/>, accesat la 12 septembrie 2020.
 13. Comisia Europeană (10 iunie 2020). *Coronavirus: EU strengthens action to tackle disinformation*, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1006, accesat la 2 septembrie 2020.
 14. Deutsche Welle (2020). *EU says China, Russia behind coronavirus ,disinformation campaigns'*, <https://www.dw.com/en/eu-says-china-russia-behind-coronavirus-disinformation-campaigns/a-53762806>, accesat la 21 septembrie 2020.
 15. Euractiv (2020). *„From Russia, with Love”: Putin sends aid to Italy to fight virus*, <https://www.euractiv.com/section/global-europe/news/from-russia-with-love-putin-sends-aid-to-italy-to-fight-virus/>, accesat la 21 septembrie 2020.
 16. UNESCO (2018). *Journalism, fake news & disinformation: handbook for journalism education and training*, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000265552>, accesat la 2 septembrie 2020.

